

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ПОРІВНЯЛЬНОГО
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

РЕГА Д.О. ПИНДУС М.-М. В

ВИРОБНИЧА ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА (ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА)

Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.038 Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – чеська

Івано-Франківськ
2024

УДК 82.09 (437.3) (075.8)

Рецензенти:

І.В. Козлик - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

Ю.С. Польова - кандидатка філологічних наук, методистка Чеського центру у м.Київ.

Рекомендовано до друку за ухвалою Науково-методичної ради Факультету філології “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, протокол №7 від 19.06.2024.

Рега Д.О. Пиндус М.-М. В. Виробнича перекладацька (літературознавча) практика. Методичні рекомендації до виробничої перекладацької (літературознавча) практики. Івано-Франківськ, 2024. Електронне видання.

Пропонуються загальні правила організації і проведення перекладацької практики (літературознавчої) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.038 Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – чеська. Метою цих методичних рекомендацій є надання допомоги студентам в організації перекладацької діяльності, розвитку навичок перекладу, а також окреслити чіткі критерії оцінювання результатів перекладацької практики. У додатках подано зразки оформлення звітної документації.

УДК 82.09 (437.3) (075.8)

© Рега Д.О., 2024

©Пиндус М.-М.В., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	6
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	9
2.1. Обов'язки керівника практики.....	9
2.2. Обов'язки студента-практиканта.....	10
РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	11
3.1. Етапи перекладацької практики.....	11
3.2. Звітна документація	11
РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	13
4.1. Вимоги до складання й оформлення звітної документації.....	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	16
Додаток А. <i>Документація перекладацької практики</i>	17
Додаток Б. <i>Критерії оцінювання</i>	25

ВСТУП

Перекладацька практика є обов'язковою освітньою компонентою в системі підготовки філологів, перекладачів за освітньо-професійною програмою «Чеська мова і література» зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.038 Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – чеська. Перекладацька практика є невід'ємною частиною навчального процесу, яка зорієнтована на практичну перекладацьку підготовку здобувачів вищої освіти. Дана практика забезпечує розвиток умінь і навичок перекладацької діяльності і поєднує теоретичну підготовку студентів з їхньою практичною перекладацькою діяльністю.

Організація і проведення перекладацької практики регламентовані такими документами: Законом України «Про вищу освіту», Стандартом вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійною програмою «Чеська мова і література», «Положенням про організацію та проведення практики в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», навчальним планом освітньої програми.

Предметом перекладацької практики є письмовий переклад з чеської мови на українську мову й навпаки різнофункціональних стильових художніх текстів із подальшим редагуванням і коректурою. Перекладацька (літературознавча) практика відбувається у 8 семестрі (за

новим планом ОП – 7 семестрі) й триває протягом 6 тижнів з відривом від навчання і завершується підготовкою документації та звітом про проходження практики. На перекладацьку практику відводиться 270 год. (9 кредитів ЄКТС). Формою підсумкового контролю є залік.

У методичних рекомендаціях описані принципи організації і проведення перекладацької практики, етапи та послідовність виконання завдань, а також викладені принципи оцінювання перекладацької практики з урахуванням якості перекладу та підготовки звітної документації.

У методичних рекомендаціях вміщені додатки, в яких містяться документація перекладацької практики та критерії оцінювання.

РОЗДІЛ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Перекладацька (літературознавча) практика має на меті застосування на практиці отриманих знань з історії, теорії та практики перекладу, редагування і коректури, а також української мови та чеської мови та літератури для коректної і правильної адаптації текстів з однієї мови на іншу; окрім того, для усвідомлення важливості набутих професійних знань, розвиток необхідності до постійного самовдосконалення, ініціативності та креативності. Важливим аспектом є оволодіння навичками здійснення перекладів художніх текстів різних стилів і жанрів.

Завдання перекладацької (літературознавчої) практики наступні:

- підвищення рівня володіння всіма засобами мови оригіналу та перекладу;
- вдосконалення вмінь і навичок здійснення перекладів різних жанрів і стилів;
- спонукання до самостійного пошуку і розв'язання труднощів із перекладу;
- робота над фінальними версіями перекладів у річищі редагування і коректури;
- уміння оптимально розподіляти час для виконання перекладів.

Перекладацька практика спрямована на формування таких загальних компетентностей:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Окрім того, перекладацька (літературознавча) практика забезпечує досягнення таких фахових компетентностей спеціальності:

- здатність до надання консультацій з дотримання літературної мови та культури мовлення;

- здатність до організації ділової комунікації.

У результаті проходження перекладацької (літературознавчої) практики очікується досягнення студентами таких програмних результатів навчання:

- вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та чеською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;

- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

- використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;

- розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;

- знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію чеської та української мов і

літератур, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

- характеризувати діалектні та соціальні різновиди чеської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію;

- знати норми чеської літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;

- знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною і чеською мовами;

- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

- використовувати чеську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя;

- здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

- мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Безпосереднє навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечують керівники практики від кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства, які мають досвід практичної роботи за фахом. Структурний підрозділ подає у відділ виробничої (навчальної) практики розпорядження для підготовки наказу про проведення практики. Керівник практики від кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства забезпечує проведення всіх організаційних заходів щодо практики (настановча нарада, інструктаж з техніки безпеки, супровідні документи тощо).

Базою проведення перекладацької практики є кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства. До проведення та організації практики долучений стейкхолдер ОП «Чеська мова і література» Чеський Центр (м.Київ) (на основі підписаного меморандуму про співпрацю №2023/1440/1578).

2.1. Обов'язки керівника практики

Керівник практики зобов'язаний:

- перед початком перекладацької практики перевірити готовність бази проведення практики для проходження практики студентами;
- провести організаційні заходи перед початком і після закінчення практики;
- проінформувати студентів про порядок проходження виробничої перекладацької практики;

- повідомити студентів про систему звітності з перекладацької практики згідно форми, затвердженої на засіданні кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства;
- консультувати студентів із питань щодо проходження практики;
- у тісному контакті з Чеським центром забезпечити якісне проходження практики згідно з програмою;
- у складі комісії приймати диференційований залік з практики;
- подати завідувачу кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства письмовий звіт про проведення та результати перекладацької практики;
- доповісти про результати проходження практики студентами на Вченій раді Факультету філології;
- подати письмовий звіт про проведення та результати практики керівнику навчально-виробничих практик університету.

2.2. Обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант зобов'язаний:

- до початку перекладацької практики отримати від керівника практики консультації, щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки;
- суворо дотримуватися трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та доручення керівника практикою;
- систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день/тижні роботи;

- нести відповідальність за виконану роботу;
- підготувати та вчасно здати на кафедру світової літератури і порівняльного літературознавства письмовий звітну документацію.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Етапи перекладацької практики

Перекладацька (літературознавча) практика здійснюється у вигляді письмового перекладу художніх (поезія, проза, драматургія) і публіцистичних текстів.

Процедура проходження практики складається з таких етапів:

- підготовчий етап;
- виконання доперекладацького аналізу тексту;
- переклад текстів і складання глосарію;
- редагування і коректура перекладу;
- підготовка звіту про проходження практики;
- захист.

3.2. Звітна документація

За результатами практики на кафедрі студенти здають папку зі звітною документацією, яка містить в собі:

1. Оригінали та письмові переклади художніх (поетичних, прозових, драматичних) і публіцистичних текстів.

2. Глосарій.

3. Щоденник

4. Звіт студента.

До звіту додається відгук керівника-методиста практики.

На засіданні кафедри проводиться захист та обговорення звітів студентів. Під час захисту оцінюється: здатність відповідати на запитання;

оформлення виконаних завдань згідно вимог. Крім того, заслуховується відгук керівника практики, а також оголошуються результати перевірки виконаних завдань. За сукупністю результатів всіх форм виконаних робіт виставляється загальна оцінка з перекладацької практики.

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка перекладацької (літературознавчої) практики формується на основі здійснених перекладів і якості оформлення звітної документації.

Переклади оцінюються згідно з вимогами до виконання письмового перекладу, а саме:

- адекватність перекладів оригінальних текстів (перекладач повинен зрозуміти оригінальні тексти та коректно їх перекласти);
- дотримання стилю (перекладач повинен максимально зберегти в перекладах стиль оригінальних текстів);
- прагматичність перекладу (перекладач може в своїй роботі використовувати різні види прагматичної адаптації текстів);
- граматику та лексику (здійснюється перевірка на наявність у перекладах граматичних і лексичних помилок);
- швидкість виконання перекладу (перекладач повинен дотримуватися часових вимог).

Адекватністю перекладу є його еквівалентність. Під час здійснення перекладу перекладач повинен максимально зберегти стиль оригінальних текстів, щоправда допускаються відхилення від оригінальних текстів за умови неможливості дотримання мовленнєвих норм мови перекладу.

Прагматичність перекладу передбачає можливість залишати коментарі відносно певних частин тексту, які відомі реципієнтам оригіналу, але не відомі реципієнтам перекладу.

Оформлення письмового перекладу передбачає слідування чіткій структурі, а саме:

Оригінальний текст	Переклад
--------------------	----------

///СТОРІНКА ...///	
Оригінальний текст	Переклад

Технічні вимоги до оформлення тексту:

- шрифт – Times New Roman;
- кегль – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- обов’язкове розрізнення знаків дефіс (-) та тире (–);
- використання лапок формату «»;

4.1. Вимоги до складання й оформлення звітної документації

Головними документами звітності є щоденник практики та звіт про проходження перекладацької практики.

Щоденник практики містить такі основні розділи.

- календарний графік проходження практики заповнюється студентом. Календарний графік розробляється з урахуванням профілю бази практики та враховує спеціалізацію студента-практиканта. Графік включає види робіт, що виконуватимуться студентом та обсяг робіт.

- інформація з перекладацької діяльності, що включає в себе зміст виконаних перекладів, їх обсяг, а також оцінку якості виконаних перекладів, що виставляє керівник практики. Завіряється підписом керівника практики.

- звіт студента про результати перекладацької діяльності.

- відгук і оцінка роботи студента під час практики – заповнюється керівником практики від бази практики. Керівник практики зобов’язаний надати повну характеристику проходження студентом практики: рівень перекладацької майстерності студента, обсяг та зміст роботи, відношення до праці, відповідальність за виконану роботу.

- висновок керівника практики про роботу студента – заповнюється керівником практики від бази практики. Висновок керівника практики повинен містити висновки щодо виконання графіка проходження практики, оцінку вмінь та навичок виконувати переклади різножанрових творів із чеської мови та на чеську мову. Керівник також оцінює правильність ведення словника.

- робочі записи під час практики – заповнюються студентом і включають оригінальні тексти та їхні переклади.

Раз на тиждень студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від університету, які перевіряють щоденник, дають письмові зауваження та, за потреби, додаткові завдання

Після закінчення практики щоденник має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки й підписують його.

Оформлений щоденник практики здається на кафедру світової літератури і порівняльного літературознавства

Студент повинен включити до звіту наступні пункти:

1. Описати завдання, що виконувалися під час проходження перекладацької практики (необхідно вказати типи перекладів, що виконувалися).

2. Перекладацькі прийоми, що їх використовував для перекладу.

3. Професійні вміння і навички, що здобув або вдосконалив студент під час перекладацької практики (перелічити).

4. Труднощі, з якими зіткнувся студент в процесі проходження перекладацької практики.

5. Побажання і рекомендації щодо покращення проведення перекладацької практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гудманян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. Основи перекладознавства: навч. посіб. для студентів спец. 035 «Філологія» Вінниця : Нова Книга, 2020. 351 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Максименко О.В. Прецедентні феномени в перекладі: навч. посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 168 с.
4. Максимов С.Є. Перекладацький аналіз тексту у світлі дискурс-аналізу. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2017. Вип. 34. С. 124-127.
5. Освітньо-професійна програма «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська». URL: <https://shorturl.at/cvFSX>
6. Положення про організацію та проведення практики. URL: <https://vvnp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/128/2018/05/polpro.pdf>
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://shorturl.at/aILQU>
8. Чередниченко О.І. Переклад – Культура – Ідентичність. Київ: Видавець Заславський О.Ю., 2017. 224 с.

Додаток А

ЩОДЕННИК ІЗ ВИРОБНИЧОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ

ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ПОРІВНЯЛЬНОГО

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

ЩОДЕННИК

ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДАЧА

ВИРОБНИЧА ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

(ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА)

Студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

Напрямок підготовки (спеціальність) _____

_____ курс, група

База практики

Керівник практики від бази практики

(посада, прізвище та ініціали)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ГРАФІК ЩОДЕННОЇ І ЩОТИЖНЕВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

ТИЖДЕНЬ 1

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		
Вівторок		
Середа		
Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

ТИЖДЕНЬ 2

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		
Вівторок		
Середа		
Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

ТИЖДЕНЬ 3

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		
Вівторок		
Середа		

Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

ТИЖДЕНЬ 4

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		
Вівторок		
Середа		
Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

ТИЖДЕНЬ 5

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		
Вівторок		
Середа		
Четвер		
П'ятниця		
Субота		
Неділя		

ТИЖДЕНЬ 6

День тижня	К-сть годин	Види робіт
Понеділок		

**ЗВІТ СТУДЕНТА ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ВИРОБНИЧОЇ
ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ**

ВІДГУК КЕРІВНИКА ВІД БАЗИ ПРАКТИКИ
про студента-практиканта

ВИСНОВОК/ РЕКОМЕНДАЦІЯ
ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА ОЦІНЮЄТЬСЯ НА «_____»

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ РОБОЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1. Щоденник – основний документ під час проходження перекладацької практики.
2. Після закінчення перекладацької практики студент повинен здати на кафедру звітну документацію (щоденник, оригінальні тексти та їхні переклади та інші результати проведених робіт, глосарій

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS:

Університетська шкала	Шкала ECTS	Національна шкала	Коментар
90-100	A	Зараховано	Переклади завершені та відредаговані. У перекладах в повній мірі присутні денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти оригінальних текстів. Студент може критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана вчасно та в повному обсязі.
80-89	B		Переклади завершені та відредаговані. У перекладах в повній мірі присутні денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти оригінальних текстів. Допускаються незначні помилки, які не впливають на результати перекладів. Студент може критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана вчасно та в повному обсязі.
70-79	C		Переклади завершені та відредаговані. У перекладах присутні денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти оригінальних текстів, проте наявні мовні помилки. Студент може критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана вчасно, проте є помилки в оформленні.

60-69	D		У перекладах присутні денотативні та конотативні аспекти, однак відсутні стилістичні та прагматичні аспекти. У перекладах містяться значні мовні огріхи, редагування здійснене на низькому рівні. Студент в цілому здатний критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана вчасно, проте є помилки в оформленні.
50-59	E		У перекладах присутній денотативний аспект, однак відсутні конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти, містяться серйозні мовні огріхи. Редагування здійснене не в повному обсязі. Студент не здатний критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана вчасно, проте є помилки в оформленні.
26-49	FX	Незараховано	У перекладах не в повному обсязі присутні денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти, містяться серйозні мовні огріхи. Редагування здійснене не в повному обсязі. Студент не здатний критично оцінити власні переклади з перспективи подальшого вдосконалення. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів, є помилки в оформленні.

1-25	F		У перекладах відсутні денотативні, конотативні, прагматичні та стилістичні аспекти, наявні значні мовні огріхи. Редагуванні не здійснено. Звітна документація подана з порушенням встановлених термінів, є помилки в оформленні.
------	---	--	--